

Ανυφαντή Μαρία, Αικατερίνη Αρβανιτάκη-Καμμένου

Μεταπτυχιακές φοιτήτριες, φιλόλογοι

Περίληψη:

Η παρούσα εργασία αφορά στη χρήση καινοτόμων μεθόδων στο μάθημα της Νέας Ελληνικής Γλώσσας, σε τμήμα της Α΄ Λυκείου και είναι αποτέλεσμα συνεργασίας δύο διδασκόντων. Οι πρακτικές που ξεχωρίζουν στο συγκεκριμένο σχέδιο είναι αυτές της πολυτροπικότητας, της ομαδοσυνεργατικής δράσης, της ετεροαξιολόγησης και της δραματοποίησης. Στόχευση της προσπάθειας αυτής είναι να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τους λόγους που στρέφουν τους νέους σε έναν αποκλίνοντα τρόπο συμπεριφοράς και να προτείνουν λύσεις ώστε να περιοριστεί αυτό το φαινόμενο μέσα από μια οργάνωση δραστηριοτήτων γραπτού και προφορικού λόγου. Πιο συγκεκριμένα, η διδασκαλία του πρώτου εκπαιδευτικού ξεκινά με διανομή φωτογραφικού υλικού εκδοχών της εφηβικής παραβατικότητας, ώστε να υπάρξει εν συνεχεία ιδεοθύελλα. Έπειτα, μέσα από φύλλα εργασίας, οι μαθητές καλούνται να εντοπίσουν τους λόγους αποκλίνουσας δράσης και να προτείνουν λύσεις μέσα από δραστηριότητα δραματοποίησης. Η διδασκαλία του δεύτερου εκπαιδευτικού ακολουθεί την ομαδοσυνεργατική μέθοδο διδασκαλίας και οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν μια ποικιλία κειμενικών ειδών. Η διδασκαλία ολοκληρώνεται με αξιοποίηση της τεχνικής της ετεροαξιολόγησης από τις ομάδες των μαθητών.

Η φιλοσοφία του σχεδίου διδασκαλίας:

Το παρόν σχέδιο διδασκαλίας της Νέας Ελληνικής Γλώσσας υλοποιήθηκε στο πλαίσιο των μεταπτυχιακών μας σπουδών σε τμήμα της Α΄ Λυκείου και είναι καρπός συνεργασίας δύο διδασκόντων. Το χαρακτηριστικό του γνώρισμα είναι η χρήση καινοτόμων μεθόδων.

Ως ιδιαίτερη περιοχή του γνωστικού αντικειμένου επιλέχθηκε η θεματική ενότητα της εφηβικής παραβατικότητας. Κεντρικός άξονας της διδασκαλίας ήταν οι αιτίες της εφηβικής παραβατικότητας και προτάσεις για την εξυγίανση του φαινομένου.

Αρχικά, η μέθοδος διδασκαλίας που ακολουθήθηκε ήταν η κειμενοκεντρική – επικοινωνιακή μέθοδος διδασκαλίας, ενώ η μορφή διδασκαλίας ήταν αυτή του κατευθυνόμενου διαλόγου, στη λογική της φθίνουσας καθοδήγησης από τον εκπαιδευτικό. Στο παρόν πόνημα ξεχωρίζουν οι εξής καινοτόμες πρακτικές: η πολυτροπικότητα, η ομαδοσυνεργατική δράση, η ετεροαξιολόγηση και η δραματοποίηση. Τα μέσα διδασκαλίας που χρησιμοποιήθηκαν, ήταν ο πίνακας και τα φύλλα εργασίας. Όλα αυτά βασίστηκαν στις διδακτικές αρχές της επικαιροποίησης και της βιωματικότητας.

Σκοπός και τρόποι του σχεδίου διδασκαλίας:

Σκοπός του συγκεκριμένου σχεδίου ήταν να συνειδητοποιήσουν οι μαθητές τους λόγους που στρέφουν τους νέους σ' έναν αποκλίνοντα τρόπο συμπεριφοράς και να προτείνουν λύσεις ώστε να περιοριστεί αυτό το φαινόμενο μέσα από μια οργάνωση δραστηριοτήτων προφορικού και γραπτού λόγου.

Στόχοι διδασκαλίας ήταν οι μαθητές: α) να ανασυγκροτήσουν γνώσεις και βιώματά τους σχετικά με τα φαινόμενα παραβατικής συμπεριφοράς των εφήβων, β) να ευαισθητοποιηθούν μέσω παιχνιδιών ρόλων, γ) να παράξουν ποικίλα είδη γραπτού και προφορικού λόγου, να εξοικειωθούν με τις διαδικασίες της ομαδικής εργασίας και δ) να ετεροαξιολογηθούν με τη βοήθεια σημειωτικού εργαλείου.

Πορεία διδασκαλίας:

Η πορεία διδασκαλίας στο συγκεκριμένο σχέδιο ήταν η ακόλουθη: Η διδασκαλία ξεκίνησε με διανομή φωτογραφικού υλικού που αντιστοιχούσε στις 3 εκδοχές της εφηβικής παραβατικότητας και βασιζόταν σε επίκαιρα συμβάντα. Στο προσυγγραφικό στάδιο οι μαθητές προετράπησαν σε ιδεοθύελλα για τα πιθανά προβλήματα των σύγχρονων νέων, κλήθηκαν να εντοπίσουν τους λόγους αποκλίνουσας δράσεις μέσα από φύλλα εργασίας. Κατόπιν, κλήθηκαν να μπουνε στη θέση ενός κοινωνικού λειτουργού που προτείνει μέτρα αντιμετώπισης του ζητήματος σε ένα νέο και την οικογένειά του.

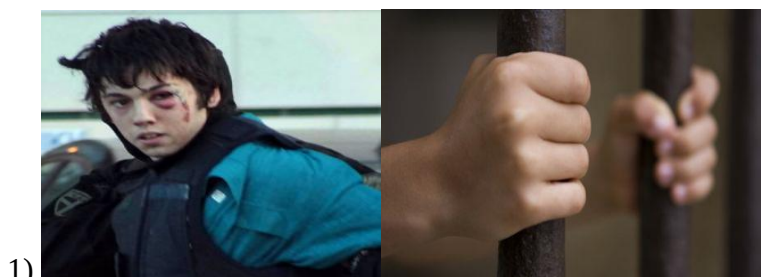
Στη δεύτερη διδακτική ώρα (συγγραφικό και μετασυγγραφικό στάδιο), οι μαθητές χωρίστηκαν σε ομάδες κι ανέλαβαν ποικίλες δράσεις, όπως τη δημιουργία διαφημιστικής αφίσας, διαφημιστικού σπότ, επιστολής και άρθρου.

Συμπεράσματα:

Κλείνοντας και προκειμένου να αποφευχθούν λανθασμένοι χειρισμοί, θελήσαμε να επιστήσουμε την προσοχή σε ορισμένα σημεία. Για παράδειγμα, στο παρόν σχέδιο καλό θα ήταν να υπάρχει προσεκτικός χειρισμός του χρόνου, αποκέντρωση της εξουσίας του διδάσκοντος, έμφαση στο προσυγγραφικό στάδιο λόγω της νέας ύλης, τήρηση των κανόνων των ομάδων κατά την άσκηση σε ομαδοσυνεργατικό πλαίσιο και προσεκτικός χειρισμός του ευαίσθητου αυτού θέματος.

Τέλος, η συγκεκριμένη προσπάθεια βάσει της εφαρμογής της μας οδήγησε στα εξής συμπεράσματα, γι' αυτό και την προτείνουμε: υπάρχει ισόρροπη και παράλληλη ανάπτυξη της γλωσσικής και επικοινωνιακής ικανότητας των μαθητών, χρησιμοποιείται υλικό που κινητοποιεί το ενδιαφέρον και τη βιωματική συμμετοχή των μαθητών, επιδιώκεται σταδιακή κατάκτηση της γνώσης, αναπτύσσεται η εξάσκηση των μαθητών σε ακρόαση, ομιλία, ανάγνωση και προετοιμάζει για παραγωγή λόγου σε επόμενο στάδιο, εκλαμβάνονται οι μαθητές ως πρωταγωνιστές της διδακτικής διαδικασίας.

Φύλλα εργασίας:

2) Νέοι, ναρκωτικά, βία.

Οι σημερινοί νέοι μαστίζονται από πολλαπλές αντιφάσεις: φυσικά η εποχή μας τους προσφέρει πιο άνετη, πιο ελεύθερη, πιο κοσμοπολίτικη ζωή, με πολύ περισσότερες δυνατότητες και ευκαιρίες μόρφωσης, επικοινωνίας, ψυχαγωγίας, σε σχέση με την μεσοπολεμική και άμεσα μεταπολεμική Ελλάδα ,που ήταν αφανισμένη από πολέμους, κατοχές, εμφυλίους κ.τ.λ. Ταυτόχρονα, τα πράγματα είναι διαφορετικά και σε σχέση με την επαρχιώτικη Ελλάδα που με τις **προλήψεις** και προκαταλήψεις της μάστιζε τη νεολαία του καιρού εκείνου. Θα μπορούσαν οι τωρινοί νέοι να πουν, όπως ο σαιξπηρικός Πίστολ, «ο κόσμος για μένα είναι ένα στρείδι, που θα τ' ανοίξω εγώ με το σπαθί μου». Μόνο που το «σπαθί» είναι δίκοπο.

Αυτή ακριβώς η ανοιχτή κοινωνία της αφθονίας περικλείει προκλήσεις που συχνά μετατρέπονται σε παγίδες. Για παράδειγμα ,η απελευθέρωση απ' τις απαγορεύσεις και την καταπίεση έρχεται να ισοσταθμιστεί με το **ανεμοσκόρπισμα** της οικογένειας, δηλαδή τη ρήξη του νέου με τα δεσμά αίματος (που δεν είναι πια και δεσμά). Άλλο ένα παράδειγμα είναι η απελευθέρωση των ερωτικών σχέσεων που τις **υποβαθμίζει** πολλές φορές σε **ανούσια** σαρκική επαφή.

Παράλληλα, υπάρχουν πολλαπλάσιες προσβάσεις, που δίνουν ευκαιρίες για μια πλατύτερη μόρφωση, που όμως εμποδίζονται από την **παπαγαλία** της ελληνικής εκπαίδευσης. Έχουμε μια ιλιγγιώδη τελειοποίηση της τεχνολογίας, όπου όμως τα Μ.Μ.Ε. και το διαδίκτυο μετατρέπουν τους **χρήστες τους σε «βίδες»** τους και τους απομονώνουν από το γύρω κόσμο. Όλα αυτά ενσταλάζουν σε πολλούς νέους ένα **οδυνηρό** αίσθημα απογοήτευσης απ' όλους και απ' όλα και προπάντων από τους εαυτούς τους. **Νιώθουν ανήμποροι** μπρος στις Σειρήνες του πολύφερνου κόσμου... ξένοι μέσα στο άδειο σπιτικό τους... κοπιάζοντας άδικα στα γρανάζια μιας **στείρας** παιδείας... αποτυχημένοι και ικανοί μόνο για να πλουτίζουν τις στατιστικές της ανεργίας.

Κι αν ή όταν αναζητήσουν αποκούμπι, βοήθεια, πρότυπα στον κόσμο των μεγάλων, τι εισπράττουν; κοινωνικό κανιβαλισμό, εμμονή στην οικονομική επιτυχία με κάθε μέσο, πολέμους, γενοκτονίες, ολοκαυτώματα, σφαγές, έλλειψη ιδεών και αφανισμούς κάθε πλευράς ζωής.

Αντίδοτο για τα αδιέξοδα και τις απογοητεύσεις: τα ναρκωτικά, με την τραγική ψευδαίσθηση πως θα τους χαρίσουν διέξοδο, ανάσες, γοητείες. Παίρνοντας τη δόση τους νιώθουν να σηκώνονται «πάνω απ' τη γη», να γίνονται «δυνατοί και μοναδικοί». Και αυτήν την **πλασματική** δύναμη, τη δοκιμάζουν σε βία και βανδαλισμούς εκπαιδευόμενοι ήδη από τη γύρω τους βία που την υπερπροβάλλουν οι μικρομεγάλες οθόνες. Τέτοιοι «σούπερμαν» νομίζουν πως γίνονται κι αυτοί. Και επιπλέον δικαιωμένοι εκδικητές για όσα τους ξεγέλασαν και όσα δεν απόκτησαν. Δε χρειάζεται να πω ότι τα τραγικά τούτα παιδιά αποτελούν ένα ποσοστό μόνο της νεολαίας μας. Τα περισσότερα άλλα μένουν **αλώβητα** και πασχίζουν, με όλες τις αντιξοότητες, να χτίσουν **μια υγιή ζωή**, να μεταλάβουν όσα γόνιμα μπορεί αυτή να τους προσφέρει. Αυτοί δεν γίνονται stars στις μικρές οθόνες και τα παράθυρα, απλώς προσπαθούν να είναι έτοιμοι και ώριμοι.

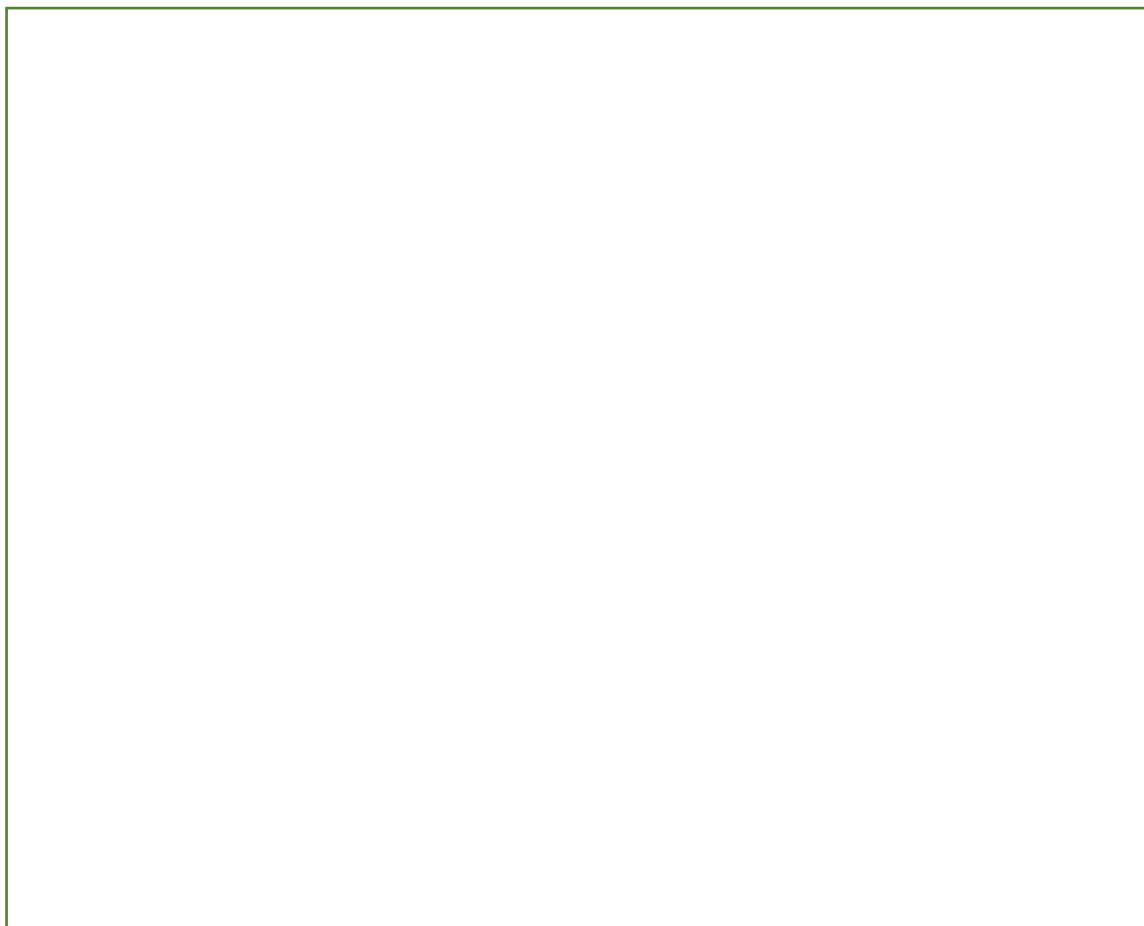
Μάριου Πλωρίτη

ΤΟ ΒΗΜΑ, άρθρο, διασκευή.

3)Ομάδα Α': Οι καλλιτέχνες

Να δημιουργήσετε μια αφίσα η οποία θα τοιχοκολληθεί στο σχολείο σας με σκοπό να ευαισθητοποιήσει τους μαθητές σχετικά με το φαινόμενο της παραβατικής συμπεριφοράς σε αυτό. (Να αξιοποιηθούν τα κριτήρια της γλώσσας της διαφήμισης όπως τα διδαχτήκατε σε προηγούμενο μάθημα).

4) Ομάδα Β' : Οι ηθοποιοί

 Σενάριο: Σκέπτεστε να συναντήσετε έναν παλιό σας συμμαθητή ο οποίος διέπραξε κλοπή σε ένα περίπτερο της περιοχής πριν λίγες μέρες και ο οποίος έχει μετανιώσει γι' αυτή του τη συμπεριφορά. Εσείς καλείστε να τον αποτρέψετε από το να διαπράξει ξανά αυτό το αδίκημα και να τον συμβουλευστείτε τι να κάνει στη συνέχεια.

Δίνεται το προφίλ του παραβατικού νέου:

- Αγόρι, 15 ετών
- Διέπραξε κλοπή
- Προέρχεται μια «μέση οικογένεια» που τελευταία αντιμετωπίζει κάποια οικονομικά προβλήματα

Αξιοποιήστε το παραπάνω σενάριο για να καταγράψετε και να παρουσιάστε σε μορφή διαλόγου τη δραστηριότητά σας.

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the entire width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

5)Ομάδα Γ' : Οι διαφημιστές

 Δημιουργήστε ένα διαφημιστικό σπότ το οποίο θα προβληθεί στην τηλεόραση προκειμένου να ευαισθητοποιήσει τους νέους της Ελλάδας και να αποτρέψει την παραβατική τους συμπεριφορά. (Να αξιοποιηθούν τα κριτήρια της γλώσσας της διαφήμισης όπως τα διδαχτήκατε σε προηγούμενο μάθημα).

[illegible]

6) Ομάδα Δ': Οι αρθρογράφοι

Ας υποθέσουμε ότι διαβάσατε το παρακάτω απόσπασμα του ημερολογίου ενός παραβατικού νέου σε μια εφημερίδα, γράψτε ένα άρθρο που θα δημοσιευτεί στην εφημερίδα του σχολείου σας στο οποίο καλείτε τους συνομηλίκους σας να ευαισθητοποιηθούν για το θέμα της νεανικής παραβατικότητας.

[illegible]

- Προφίλ του παραβατικού νέου:
- Κορίτσι, 16 ετών
- Έξι χρόνια φυλάκιση λόγω διακίνησης ναρκωτικών ουσιών
- Δυσλειτουργική οικογένεια
- «έμπλεξε με κακές παρόες συνομήλικων» από το σχολείο της

[illegible]

8) Πίνακας ελέγχου των δραστηριοτήτων των ομάδων:

- Σημειώστε με ένα (X) την άποψη σας για τις δραστηριότητες που παρακολουθήσατε.

	Ομάδα Α'	Ομάδα Β'	Ομάδα Γ'	Ομάδα Δ'	Ομάδα Ε'
Τηρήθηκε το επικοινωνιακό πλαίσιο της δραστηριότητας που δόθηκε;					
Φάνηκε με ξεκάθαρο τρόπο η πρόθεση της δραστηριότητας;					
Κίνησε το ενδιαφέρον σε όσους την παρατήρησαν;					

Βιβλιογραφία:

Ματσαγγούρας Η. (2014), *Κειμενοκεντρική προσέγγιση του γραπτού λόγου*, Αθήνα: Γρηγόρη

Μήτσης, Ν. (2004). *Διδασκαλία της Νέας Ελληνικής Γλώσσας υπό το πρίσμα της Επικοινωνιακής Προσέγγισης*. Αθήνα : Gutenberg

Μιχάλης Αθ., Σπανός Γ. (2012), *Η Νεοελληνική Γλώσσα στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση*, Αθήνα: Κριτική

Παρασκευόπουλος Ι.Ν. (1985), *Εξελικτική Ψυχολογία 4*, Αθήνα: Ιδιωτική έκδοση

Σπανός, Γ. & Φρυδάκη, Ε. (2003). *Γλώσσα και Λογοτεχνία στην Εκπαίδευση*. Αθήνα : Ίδρυμα Γουλανδρή – Χόρν

ΦΕΚ 1562/2011, *Νέας Ελληνικής Γλώσσας*, σ.46-61

Χρυσafiδης Κ. (2006), *Βιωματική – Επικοινωνιακή Διδασκαλία*, Αθήνα: Gutenberg